În centru, Valentin Ghibaltovschi

absolvent al Facultății de Regie de la Târgu-Mureș, dar cu o experiență de peste douăzeci de ani în teatrul de amatori tulcean și care s-a încumetat să pună în scenă, pentru inaugurarea noului teatru, petrecută la 10 decembrie 1999, **Proștii sub clar de lună** de Teodor Mazilu.

Spectacolul e modest, dar bine intenționat, chiar dacă transpunerea scenică a intențiilor regizorale nu are de multe ori claritatea necesară. Unele tablouri (cârciuma), ca și unele personaje devenite simboluri justițiare (Vasilica), nu pot fi "localizate", respectiv înțelese, decât de cei care cunosc textul. Dar nici textul propriu-zis nu se înțelege întotdeauna, Gogu fiind jucat de Valentin Ghibaltovschi prea "pi moldovinește", fără o minimă supraveghere a dicțiunii și a accentului. În mai mică măsură, de același păcat suferă și interpretarea dată lui Emilian de Vitalie Ursu. Reușește să depășească dificultățile de limbă Rodica Bistriceanu, în Clementina, fără a avea însă expresivitatea necesară rolului.

Ortansa e interpretată de Veronica Gheorghe, fiind bine distribuită regizoral, dar lăsată să supraliciteze totul pe același ton și cu același zâmbet continuu, monoton și monocord. Mai interesant, dar în altă cheie, e tratat cuplul părinților, Mama fiind interpretată de Cătălina Cristea, iar Tatăl, de Voicu Hetel, tineri actori ce știu să se "complacă", simțindu-se foarte bine, în roluri de compoziție. Dar cine știe cât o fi de ușor să duci spectacolul până la capăt în țârâit de telefoane mobile și zgomot de uși trântite tot timpul, mărturisind "respectul" publicului tulcean (și încă al celui de la premiera spectacolului și deschiderea teatrului!) pentru actul artistic, pentru teatrul profesionist, pe care și l-a dorit, de altfel, de ani de zile! Dar după euforia premierei? Greul abia începe!

Victor Parhon

Sacul dilematic

O SCRISOARE PIERDUTĂ de I.L. Caragiale ● TEATRUL VALAH din GIURGIU ● Data reprezentației: 10 februarie 2000 ● Regia: Mihai Manolescu ● Scenografia: Dana Lăzanu ● Muzica: Dorina Crișan Rusu ● Distribuția: Cosmin Crețu (Ștefan Tipătescu), George Păunescu (Agamemnon Dandanache), Radu Panamarenco (Zaharia Trahanache), Toma Vasile (Tache Farfuridi), Ion Cojocaru (Iordache Brânzovenescu), Livius Rus (Nae Cațavencu), Marian Simion (Ionescu), Marius Nănău (Popescu), Nicolae Botezatu (Ghiță Pristanda), Florin Dumitru (Un cetățean turmentat), Violeta Crețu (Zoe Trahanache).

Cosmin Crețu, Violeta Crețu și Livius Rus

Citirea scenică a operei caragialiene - și, în general, a operei oricărui mare dramaturg, clasic prin vârstă și modern prin viziune - poate apuca, *grosso modo*, una dintre următoarele două căi: calea filologică, acordând întâietate descifrării textului până la nuanțe infinitesimale, și calea (să-i zic așa) inovativă, adjectivul acesta născut prin încrucișarea dintre *inovator* și *inventiv* vrând să sugereze pornirea regizorului de a găsi în piesă fie suprateme, fie subtexte capabile să o transforme preponderent în *materie de spectacol*. În cazurile cele mai fericite (și cele mai rare), căile se întâlnesc și rezultatele mulțumesc pe toată lumea. Altminteri, prima variantă are ca beneficiar mai cu seamă publicul școlar și pe acela (matur, dar) inocent, aflat la un contact încă proaspăt cu textul, în timp ce a doua li se adresează în special cunoscătorilor apți să deguste subtilitățile de interpretare a unui univers de mult familiar. Se pot însă produce și surprize, astfel încât lectura de tip filologic să-i deschidă chiar și unui expert plictisit perspective nebănuite asupra teritoriului pe care credea a-l cunoaște ca pe apă. Nu mă socotesc un astfel de expert în Caragiale, dar mă pretind, cu modestie,

https://biblioteca-digitala.ro

destul de bun cunoscător încât să tresar la modificarea cu doar două silabe a unei replici din comediile autorului Comediei Umane românești. Destul de bun cunoscător, în fine, încât să-i rămân îndatorată regizorului Mihai Manolescu pentru că mi-a revelat, prin spectacolul său, structura muzicală a textului **Scrisorii pierdute**, procedând el la o citire atentă și aplicată a acestui text (n-au lipsit, din păcate, notele false, imputabile majorității interpreților). E drept, revelația a avut loc spre partea a doua a spectacolului, când demersul scenic se coagulează grație concentrării actorilor, "catalizați", din câte mi s-a părut, de apariția lui Livius Rus, în Cațavencu, și ale lui Florin Dumitru, în Cetățeanul turmentat. Până acolo, am văzut doar un decor incredibil de urît (pereții din casa prefectului sunt, de pildă, pictați cu un soi de figuri elino-egiptene fioroase, alternând cu ceva ce aduce a galantar cu perdelute - de unde și până unde?!), câteva gaguri regizorale când mai hazoase, când mai flasce, și evoluții actoricești când ezitante, când grosute. În mod straniu însă, spectacolul capătă elan de pe la mijloc, tocmai de unde alte „versiuni" (mult mai ifosative, unele) o iau ireversibil în jos: actele III și IV. Aici, reprezentația giurgiuveană a devenit animată, antrenantă, actorii au prins poftă de joc - contribuțiilor amintite le-aș adăuga pe cele ale lui George Păunescu (Dandanache) și, cu sincope, pe cele ale cuplului Violeta Crețu-Cosmin Crețu (Zoe-Tipătescu) - și, minus unele abateri de gust ("poanta" cu scoaterea pantofilor și presupusele ei efecte olfactive - odios clișeu!), totul s-a terminat cu bine. De unde se vede că, la teatru, nu trebuie să te duci niciodată nici cu sacul pregătit, nici fără el. Din această dilemă... iese cine poate!

Alice Georgescu

Iubire reprimată

NĂPASTA de I. L. Caragiale ● TEATRUL "TOMCSA SÁNDOR" din ODORHEIU-SECUIESC ● Data reprezentației: **3 decembrie 1999** ● Traducerea, adaptarea și regia: **Szabó K. István** ● Scenografia: **Horváth Ödön** ● Muzica: **Ovidiu Iloc** ● Distribuția: **Fincziski Andrea** (Anca), **Sütö Udvari András** (Dragomir), **Lörincz András Ernö** (Gheorghe), **Dunkler Róbert** (Ion); orchestra: **Csíszér Viola, Kovács Éva** – flaut, **Máyer Róbert, Székely Mihály** – clarinet.

Unica tragedie a lui Caragiale e mai puțin cunoscută în mediul teatral de expresie maghiară. Din câte știu, doar în anul 1986 s-a încercat, la Oradea, în regia lui Szombati Gille Ottó, o materializare scenică a **Năpastei**.

Viitorul tânăr regizor, aflat la examenul de licență, este student în anul V la Universitatea de Artă Teatrală din Târgu-Mureș. El și-a construit concepția regizorală în jurul problemei complexe a reprimării iubirii. Pornind de la perioada christică, el disecă acest fenomen psihic trecând prin mai multe culturi și ajungând, pe suportul textului caragialian, până în zilele noastre.

Szabó K. István se preocupă de statornicia relațiilor interumane, de procesul de standardizare mai mult sau mai puțin voită a raporturilor dintre semeni, de iubire și reprimarea ei într-o epocă lipsită de eroi. Ei, eroii, sunt de fapt niște victime despuiate. Observăm unele analogii cu tragediile antice, fiindcă oamenii, în exasperarea lor, așteaptă o intervenție divină, un *deus ex machina* care să rezolve problemele. Numai astfel se pot găsi ieșiri din marasmul vieții de zi cu zi. Iată că, după cinci decenii de ateism instituționalizat, am ajuns la reîntoarcerea spre credință, spre Dumnezeu. Eroii, aparent, sunt independenți, în acțiunile lor, de Dumnezeu. De aceea, Anca va cădea în capcana propriei răzbunări.

Năpasta a fost socotită dramă polițistă, dar și tragedie populară de sorginte baladescă. Szabó István recurge la analiza psihologică a personajelor și disecă, prin procedee expresioniste, frământările lor interioare. Profitând de o totală libertate de expresie, regizorul face inserții interculturale, introduce fapte, momente biblice printre elemente ce țin de folclor. Implantarea componentelor altor culturi e făcută cu mult rafinament, fără a se cădea în gratuitate. Spectacolul său modernist nu poate fi numit o trădare a lui

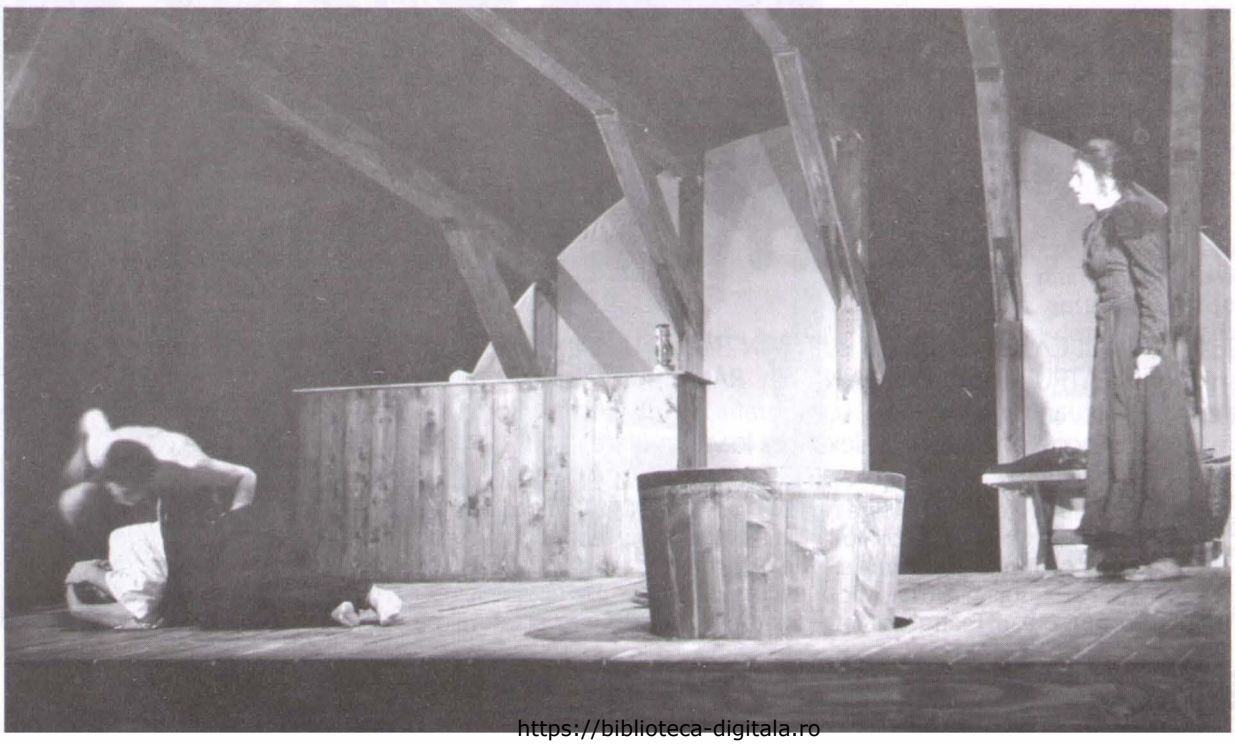

https://biblioteca-digitala.ro